

TOVEERITAR

Amerikan suomalaisten työlläisnaisen äänenkannattaja

Organ of the Finnish Working Women in America

No. 24.

TIISTAINA KESÄK. 12 P. — TUESDAY, JUNE 12, 1917.

1917 — Seitsemäs vuosik.

KYMMENVUOTIS-MUISTO SUOMEN VAALEISTA

Kirj. Mari Haapala.

(Jatk. edellisestä num.)

Tuo sana "kakarot" pisteli minua, sillä olen jo päässyt rippikoulusta ja samalla minua harmitti se, että en päässyt äänestämään. Suomessa piti naisen olla 25 vuotta täyttänyt, ennenkuin pääsi äänestämään.

Minä jätin akat heti ja pistäysin naapurisiin. Siellä olivat emäntä ja tytär juuri pukemassa lähtekänsä äänestämään. Puklessaan kysyi emäntä:

— Ketä äitipuolesi aikoo äänestää?

— En tiedä. Vissiin kai Malmivaaraa.

— Minä ainakin äänestän sitä puoluetta, joka vaatii nälkäisille leipää ja sorretuille oikeutta, sanoi emäntä päättäväisesti.

— Minä myöskin, sillä papit edustavat vain pappeja ja papit ovat jo kyllin läbäviä, lisäsi tytär. Ja he lähtivät.

Niitä akkoja lähtikin meidän pihasta monta hevoskuormaa ensikerran eläissääntöäänestämään. Kahden päivän kuluttua oli vaalit ohi. Nyt odotettiin sanomalehtiä sellaisella jännityksellä, jollaista en koskaan ennen ollut nähnyt. Pian ne uutiset saapuvatkain, tuoden viestejä ympäri Suomen. Niinkin iloisia uutisia ne toivat, että useista vaalipiireistä oli valittu sosialidemokraatteja Suomen eduskuntaan.

Samalla saatiin lukea naurettavia juttuja akkain ensimmäisestä äänestyksestä. Kotipitäjässämme oli yksikin akka äänestänyt, että "Malmivaara tai Jesus Kristus", y.m. samantapaisia äänestyksiä.

Näiden vaalien tulokset eivät miellyttäneet kaikkia. Ne samat akat tulla laputtivat kotiin ja yhdessä he äitipuolen kanssa hoitivat, että "voi, nyt on herran tulemus lähellä!"

Pian vaalien jälkeen menin kirkkoon kuulemaan, onko sieläkin herran tulemus lähellä. Oli pastorin saarnavuoro ja muistini jäi hänen puheestaan seuraava:

"Rakkaat veljet ja sisaret, kaivahtakaa teidän! Herran tulemus on lähellä, sillä antikristuksia ja kansanvillitsijöitä on nousut sekaamme. Tarkoittoa noita jumalankieltäjiä, sosialisteja, viimeiset sanomalehti-uutiset kertovat, että heitä on valittu Suomen eduskuntaan useita. Pian siis saamme nähdä mitä he tekevät. He tulevat ja anastavat

teidän talonne ja tavaraanne. He vievät teidän tuolinne ja pöytäne ja tulevat ja raiskaavat teidän vaimonne ja tyttärenne.

Tällaista pötyä ja paljon muuta puhui pastori sellaisella hartaudella, että kuulijakunta, joka oli tietämätön ja harhaanjohdettu, kuunteli hartaasti ja itki katkerasti. Minä myös itkin muiden mukana. (Sanon tässä sivumennen, että en usko, että Suomen sosialistit, eli kukaan heistä on voinut mennä tästä pastorista edelle naisten raiskaamisessa. Kun näiden pastorin uhrien suusta pääsi salaisuus maailmalle, pyysi äitipuoleni, että jokainen pitäisi asian salassa, kun pastori on niin hurskas mies ja hänellä on niin herrtainen ja hyvä puoliso.)

Sitten kun keväällä v. 1910 luin täällä Amerikassa Työmiehestä Suomen eduskunta-asioita, sanottiin siinä m.m. seuraavaa: Nuasan läänin pohjoisesta vaalipiiristä Lapuan rovasti Wilhelm Malmivaara, suomettarelaiten edustajana.

Mitä? Tuossa on varmaan tullut erehdys. Minä luin sen uudelleen, nähdäkseni oliko se todellakin niin. Siinä sanottiin, että kristillismielisillä ei ole tänä vuonna kuin yksi edustaja. Se edustaja myöskin oli pappi jostain Oulun läänistä. Siis Mal-

mivaara on todellakin suomettarelainen. Minua rupesi naurattamaan. Mieheni kuuli sen toiseen huoneeseen, tuli ja kysyi:

— Mikäs sinulla on, kun yksinäsi naurat?

— No kuulehan, kun Malmivaara olikin vain suomettarelaiten edustaja, ha-ha-haa!

— Mutta minä en käsitä miksi se sinua niin makeasti naurattaa?

Kerroin hänelle sen silloisen vaalitoiminnun, kuinka ne akat pitivät Malmivaaraa itse jumalan edustajana ja me naurimme yhdessä. Kai Malmivaara oli jo silloinkin vain suomettarelaiten edustaja. Voi niitä akkoja kuinka he tulivat sen hurskaan pastorin kanta petetyiksi. He luottivat hänen niin, että olisivat juosseet hänen jälessään vaikka helvettiin. Ja he kaikki äänestivät "kristillisinä".

Moin tuntee syvää inhoa tuota rovastia, kohtaan, jota olen ennen kunnioittanut. Mutta niitä akkoja minun tuli sääli. Aijoin lähettää heille tuon Työmiehen numeron luettavaksi, mutta samalla sain siskoltani kirjeen Suomesta, jossa hän m.m. sanoi, että naapuritalossa oli taas sosialistipuhuja ja kun hän oli parhaillaan puhumassa, hyökkäsi kokoukseen äitipuoleni ja sieppasi kolmentoista vuotiaan tyttärensä käsipuolesta kiinni ja rauhasti hänet pois kokouksesta. Tästä oli puhuja sanonut, että: tämän tapauksen saatte pian lukea.

(Jatkoo toisella sivulla)

Mitä on sota?

(Kilpakirjoitus.)

Sota on anastusta. Anastus synnyttää sodan. Sota synnyttää puolestaan taas anastusmahdollisuuksia. Sodan laajuus kansakuntina, pituus, raakuus laatuun, riippuu anastusettujen mahdollisuuksista ja tukemisesta ja anastajien suhtautumisesta toisiinsa voimana. Sota on tilapäisten ja väkijoukkojen anastusmahdollisuuksien tuojia riistäjille. — Riiston suuruus riippuu riistettävän laadusta, kuin myös riistäjien suhteesta toisiinsa.

Mutta epäilemättä kaikki riistäjät hyötyvät sodasta. Sota on kansakuntien vapauden riistäjä. Se taannuttaa, heikentää ja heikentää riistettävän luokan voimia.

Sota on vihan, katkeruuden ja kostonhimon synnyttäjä riistettujen hyväksi.

Sota on kuolemaa, kurjuutta ja kärsimyksiä, etupäässä nälkää ja tautia... se on tyhjiä koteja, isä on poissa, veli on poissa, sulhanen on poissa, muut ja vanhat ovat poissa. Se on kuoleman sanomia, kyyneleitä, valituksia ja tuskan huutoja.

Sota on kotien hävittäjä, rauhoissa itkevät orvat ja lesket, huokaa vanhuksia, valittaa raajarikot....

Sota synnyttää raakuutta, venhimoa jairstaisuutta. Se vie ihmistunteet, hyveet ja jalouden.

Sota on hullujenhuoneiden täyttävä ja järjellisten taannuttaja. Sota hävittää kulttuurin, tieteen ja taiteen, myös työvoiman ja työntuloksen — toisin sanoen sota on häviö ja kuolema kaikilla.

Sota ei ole syntynyt jostain satunnaisesta syystä, vaan se on harkittu riistettujen synnyttämä seuraus, sen juuret ovat syvässä ja sen runko on kehittynyt ja kasvanut. Teknillinen kehitys, ja sota, itse riiston kukkainen, on tämän rungon tukena kehittynyt maailman mahtavimmaksi verikukaksi, jonka varjossa, päivänvalon puutteeseen ja verikasteeseen vaipuu miljoonat uhrit. Sen juuret imevät ihmiskunnan elinvoiman tyyten, Kalpeana ja veren punaamattomasti kiihtymänsä kansakunnat, kyynelevirtain vuolaana huutoessa veren tahraamaa ja mätänevää loikkaa.

Sodan synnyttäjien ja pöngittäjien hieroessa voitonhimoisesti käsiään liikevoiton muurin takana, tukkien korvansa kidutus- ja valitushuudoilta, jotka synnyttää heidän elävi pääomaansa,

Mielivikaisuus ja sairaus lisääntyy Yhdysvalloissa

Tohtori Frankwood E. Williams, apulaisjohtava lääkäri kansallisessa terveystalokunnassa, lausuu, että Canada on saanut takaisin 15 prosenttia kokonaisen armeijastaan mielenvikaisina, kunden väkijoukossa sisällä siitä ajasta, kun armeija lähti rintamaan....

Taistelu vallihandoissa, räjähdyspommeit ja niiden tuottama hirveä järjestyk: aluminumin kuulat, jotka tuottavat kuoleman näkemättöminä ja äänettöminä, ja miinarajähdykset, jotka hantavat miehiä elävinä, sanoo lääkäri olevan syynä mielivikaisuuden leviämiseen sotilaitten keskuudessa.

Veneerisistä taudista puhuessaan sanoo lääkäri Williams, että se tavattoman suuri määrä veneerisiä tautia sairastavia so-

tilaita, jotka ovat palanneet Australiaan ja Canadaan, on johtanut lakien laadintaan näissä maissa, jotka ovat 50 vuotta edellä tämän maan laeista tässä suhteessa.

"Nämä muutokset tulevat tapahtumaan täälläkin, sillä syphilis-tauti ei ole aivan vähäpätöinen asia meille. Jos meidän sotilaamme menevät ulkomaille ja saastuvat syphilis-taudilla ja tulevat tänne sairaina yhtä suurelukuisesti kuin muitten maitten armeijoista, tarkoittaa se että heikkomielisten lukuisuus tulee lisääntymään ja hullujen luku tulee tavallisuudesta kohoamaan suuresti: se tarkoittaa herraties kuinka paljon, perinnäistä syphilis-tautia sekä henkistä että miellistä, perintönä tuleville sukupolville."